

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 8. května 2012¹

Věc C-44/11

**Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst
proti
Deutsche Bank AG**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Bundesfinanzhof (Německo)]

„DPH — Služby správy portfolia — Osvobození od daně — Hlavní a vedlejší služby — Místo poskytnutí služby“

1. Podle směrnice o DPH² jsou některé finanční činnosti osvobozeny od DPH. Pokud poskytovatel a příjemce nejsou usazeni ve stejném státě, je místem poskytnutí bankovních a finančních služeb sídlo ekonomické činnosti nebo bydliště příjemce.

2. Německý Bundesfinanzhof (Spolkový finanční dvůr) se táže, jak se tato pravidla použijí na službu spočívající ve správě portfolia, kdy příjemce v rámci zvolené strategie poskytne bance volnost při nákupu a prodeji cenných papírů jeho jménem a na jeho účet výměnou za poplatek kalkulovaný jako procento z hodnoty cenných papírů. Rovněž se táže, zda má být s jednotlivými prvky takových služeb zacházeno odděleně či společně, a v posledně uvedeném případě, jaká složka má být pro účely kvalifikace převažující.

Právo Evropské unie (dále jen „EU“)

3. V roce 2008, daňovém roce dotčeném ve věci v původním řízení, stanovil čl. 56 odst. 1 směrnice o DPH v pro nás relevantním rozsahu následující:

„Místem poskytnutí následujících služeb příjemci usazenému mimo Společenství nebo osobě povinné k dani usazené ve Společenství, ale nikoliv ve stejné zemi jako poskytovatel, je místo, kde má příjemce sídlo své ekonomické činnosti nebo stálou provozovnu, pro kterou je služba poskytnuta, a nemá-li takové sídlo či stálou provozovnu, místo, kde má bydliště, nebo místo, kde se obvykle zdržuje:

[...]

e) bankovní, finanční a pojišťovací činnosti včetně zajištění, s výjimkou nájmu bezpečnostních schránek;

[...] ³.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. L 347, s. 1).

3 — Viz dříve čl. 9 odst. 2 písm. e) pátou odrážku šesté směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 09/01, s. 23, dále jen „šestá směrnice“); viz nyní čl. 59 písm. e) směrnice o DPH.

4. Podle čl. 135 odst. 1 písm. a) až g) směrnice o DPH musí členské státy osvobodit od daně řadu činností finanční povahy:

- „a) pojišťovací a zajišťovací operace včetně souvisejících služeb poskytovaných pojišťovacími makléři a pojišťovacími agenty;
- b) poskytnutí a sjednání úvěrů a správa úvěrů osobou, která je poskytl;
- c) sjednání a převzetí závazků, ručení a jiných jistot a záruk, jakož i správa úvěrových záruk osobou, která úvěry poskytuje;
- d) činnosti včetně sjednávání týkající se vkladových a běžných účtů, plateb, převodů, pohledávek, šeků a dalších převoditelných cenných papírů, s výjimkou vymáhání pohledávek;
- e) činnosti včetně sjednávání týkající se oběživa, bankovek a mincí používaných jako zákonné platidlo, kromě sběratelských předmětů, jako jsou zlaté, stříbrné nebo jiné kovové mince anebo bankovky, které se obvykle nepoužívají jako zákonné platidlo nebo které jsou předmětem numismatického zájmu;
- f) činnosti včetně sjednávání, avšak vyjma řízení a správu, týkající se akcií, podílů na společnostech nebo sdruženích, dluhopisů a jiných cenných papírů, kromě dokladů zakládajících právní nárok na zboží a práv nebo cenných papírů uvedených v čl. 15 odst. 2⁴;
- g) správa fondů kolektivního investování, jak je vymezují členské státy⁵; [...]“

5. Z uvedených ustanovení jsou pro projednávanou věc relevantní písmena f) a g)⁶. Dalšími osvobozeními od daně jsou podle čl. 135 odst. 1: h) dodání poštovních známek, kolků a podobných cenin za jmenovitou hodnotu; i) sázky, loterie a další formy her; j) dodání budov a pozemků k nim přiléhajících; k) dodání nezastavěného pozemku, kromě stavebního pozemku, a l) pacht nebo nájem nemovitosti.

6. Článek 135 odst. 2 písm. d) vylučuje nájem bezpečnostních schránek z posledně uvedeného osvobození od daně v čl. 135 odst. 1 písm. l). Takové činnosti tudíž podléhají DPH.

7. V únoru 2008 Komise předložila Radě návrh na změnu směrnice o DPH a návrh nařízení, kterým se stanoví prováděcí opatření ke směrnici, pokud jde o zacházení s pojišťovacími a finančními službami⁷. Tyto návrhy, které definují pojmy používané pro vymezení finančních služeb, jsou nadále projednávány v Radě, kde dosud nedošlo ke shodě⁸. Komise při jejich předložení uvedla, že definice finančních služeb jsou zastaralé a vedou k nejednotnému výkladu a jejich používání členskými státy. Hospodářské subjekty a daňové orgány se potýkají se značnou právní složitostí, rozdílnou správní praxí a právní nejistotou, což následně vede k nárůstu sporů a správních sankcí.

4 — Článek 15 odst. 2 odkazuje na určitá práva k nemovitostem.

5 — Četná jazyková znění používají slovní ekvivalent k výrazu „zvláštní“, a nikoliv „společný“ nebo „kolektivní“; je však nesporné, že se toto ustanovení týká pouze fondů kolektivního investování (viz například rozsudek ze dne 4. května 2006, *Abbey National*, C-169/04, Sb. rozh. s. I-4027, body 53 a násl.); viz rovněž bod 15 dále.

6 — Dříve čl. 13 část B písm. d) body 5 a 6 šesté směrnice.

7 — COM(2007) 747 final a COM (2007) 746 final.

8 — Viz interinstitucionální spis 2007/0267(CNS) na <http://register.consilium.europa.eu>. Nejnovější zpráva předsednictví o pokroku týkající se návrhu směrnice Rady a návrhu nařízení Rady týkající se zacházení s pojišťovacími a finančními službami pro účely DPH (dokument Rady 18650/11 ze dne 14. prosince 2011) vyjadřuje jistou míru spokojenosti s již dosaženým pokrokem a s odhodláním vynaložit úsilí k dosažení všeobecné shody.

Vnitrostátní právo

8. V roce 2008 ustanovení § 3a odst. 3, § 3a odst. 4 a 6 písm. a) ve spojení s § 4 odst. 8 písm. e) Umsatzsteuergesetz (zákon o dani z obrátu) z roku 2005 (dále jen „UStG“) v zásadě stanovila, pokud jde o „plnění v oblasti obchodu s cennými papíry a sjednávání takových plnění, s výjimkou uložení a správy cenných papírů“ a „správu majetku investičních fondů podle Investmentgesetz [zákon o investování] a důchodových systémů podle Versicherungsaufsichtsgesetz [zákon o dohledu nad pojišťovnami]“, že: (i) tato plnění jsou osvobozena od daně; (ii) pokud je příjemcem podnikatel, služba je podle okolností považována za dodanou v sídle ekonomické činnosti nebo trvalé provozovny příjemce, a (iii) pokud příjemce není podnikatelem a má bydliště nebo pobyt na území jiného státu, je služba považována za dodanou v takovém státu.

9. Nicméně podle správních pokynů vydaných spolkovým ministerstvem financí, se § 3a odst. 3 a § 3a odst. 4 a 6 písm. a) UStG neměly používat pro určení místa poskytnutí služeb správy majetku. Nebylo možné použít ani čl. 56 odst. 1 písm. e) směrnice o DPH, který nestanoví, že je určen k úpravě jiných plnění, než jsou ta, která v něm jsou uvedena. Pokud jde o osvobození od daně, je čl. 135 odst. 1 uvedené směrnice jednoznačný a neodkazuje na správu majetku. Správa majetku koncipovaná jakožto jediné plnění tak podléhá dani a není od daně osvobozena na základě § 4 odst. 8 písm. e) UStG.

Skutkové okolnosti, řízení a předběžné otázky

10. Deutsche Bank poskytuje služby, jež spočívají v tom, že investoři banku pověřují, aby podle vlastního uvážení a bez získání předchozích pokynů, ale v souladu se strategií zvolenou investorem, pro ně spravovala cenné papíry a přijímala veškerá vhodná opatření při správě těchto cenných papírů. Deutsche Bank může s cennými papíry nakládat jménem investora a na jeho účet. Investor hradí roční poplatek rovnající se 1,8 % hodnoty spravovaného majetku, včetně podílu na správě, který se rovná 1,2 % uvedené hodnoty, a podílu za prodej a nákup cenných papírů rovnající se 0,6 %. Poplatek rovněž pokrývá správu účtu a portfolia a poplatek za nákup investičních podílů. Investoři dostávají pravidelnou zprávu o vývoji a mohou pověření kdykoliv ukončit s okamžitým účinkem.

11. Deutsche Bank ve svém předběžném daňovém přiznání za květen 2008 považovala své služby související se správou cenných papírů za osvobozené od DPH na základě § 4 odst. 8 UStG, pokud byly poskytovány investorům z Německa a EU, a podle § 3a odst. 4 a 6 písm. a) za nezdanitelné, pokud byly poskytovány ostatním investorům. Daňový úřad s uvedeným nesouhlasil a spor je nyní v rámci opravného prostředku „Revison“ projednáván Bundesfinanzhof.

12. Bundesfinanzhof se táže:

- „1. Je správa cenných papírů (správa portfolia), při které osoba povinná k dani za úplatu na základě vlastního uvážení rozhoduje o koupi a prodeji cenných papírů a toto rozhodnutí uskutečňuje nákupem nebo prodejem cenných papírů, osvobozena od daně
 - pouze jako správa fondů kolektivního investování ve smyslu čl. 135 odst. 1 písm. g) směrnice 2006/112/ES, nebo rovněž
 - jako individuální správa portfolií pro individuální investory ve smyslu čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice 2006/112/ES (plnění týkající se cenných papírů nebo sjednávání takových plnění)?
2. Jaký význam má pro účely stanovení hlavní a vedlejší služby kritérium, podle kterého vedlejší služba sama o sobě není pro příjemce cílem, nýbrž prostředkem k lepšímu využití hlavní poskytované služby v kontextu odděleného účtování vedlejší služby a skutečnosti, že vedlejší služba může být poskytnuta třetími osobami?

3. Vztahuje se čl. 56 odst. 1 písm. e) směrnice 2006/112/ES pouze na služby uvedené v čl. 135 odst. 1 písm. a) až g) směrnice 2006/112/ES, nebo též na správu cenných papírů (správa portfolia), i když tato činnost nespadá pod posledně uvedeného ustanovení?“

13. Písemná vyjádření předložily Deutsche Bank, německá a nizozemská vláda a Komise. Daňový orgán, Deutsche Bank, německá vláda, vláda Spojeného království a Komise přednesly svá ústní vyjádření na jednání konaném dne 1. března 2012.

Posouzení

Úvodní poznámky

14. Je nesporné, že dotčené služby nejsou „správou fondů kolektivního investování“ ve smyslu čl. 135 odst. 1 písm. g) směrnice o DPH.

15. Uvedené ustanovení se týká fondů kolektivního investování, ve kterých jsou sdruženy četné investice a jsou rozloženy na řadu cenných papírů, které mohou být efektivně spravovány s cílem optimalizace výsledku a ve kterých mohou být individuální investice relativně skromné; takové fondy spravují vlastní investice vlastním jménem a na vlastní účet, zatímco každý investor vlastní podíl (jeden či více podílů) ve fondu, ale nikoliv investice fondu jako takového. Dotčené služby se naopak obecně týkají majetku jedné osoby, který musí mít relativně velkou celkovou hodnotu, aby s ním mohlo být takto nakládáno výnosným způsobem; správce portfolia nakupuje a prodává investiční produkty jménem a na účet investora, jenž si zachovává vlastnictví jednotlivých cenných papírů po dobu trvání smlouvy a po jejím ukončení.

16. Je rovněž nesporné, že dotyčné cenné papíry nezakládají „právní nárok na zboží“ nebo „práva nebo cenné papíry uvedené v čl. 15 odst. 2“, což jsou plnění, která jsou vyloučena z osvobození od daně v čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH. Tyto služby nejsou ani omezeny na pouhou úschovu cenných papírů, která je rovněž z osvobození od daně vyloučena.

17. Ústředním problémem prvních dvou otázek je, zda jsou dotčené služby „činnostmi“ v oblasti cenných papírů, „včetně sjednávání, vyjma řízení“, které jsou osvobozeny od daně na základě čl. 135 odst. 1 písm. f).

18. Podle předkládacího usnesení a vlastního vyjádření Deutsche Bank uvedené služby spadají do tří kategorií, které mohou být rozděleny takto: a) rozhodování na základě odborných znalostí a sledování trhů, které cenné papíry mají být koupeny nebo prodány a kdy; b) uskutečňování takových rozhodnutí vlastním nákupem a prodejem cenných papírů⁹, a c) řada spíše administrativních služeb spojených s držbou cenných papírů.

19. Podstatou první otázky vnitrostátního soudu je, zda služby a) a b) společně spadají pod osvobození od daně podle čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH. K zodpovězení této otázky bude mimo jiné nutné zavázat, zda „[tvoří] samostatnou skupinu posuzovanou jako celek, jejímž účelem je plnění specifických a podstatných funkcí služby popsané v tomto ustanovení¹⁰“.

9 — Není sporu o tom, že samotný nákup a prodej cenných papírů představuje „činnosti [...] týkající se [...] cenných papírů“, které jsou od daně osvobozeny na základě čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH. Služby dotčené v projednávané věci jsou službami spočívajícími v provedení operace na účet příjemce služby.

10 — Viz například rozsudek ze dne 22. října 2009, Swiss Re Germany Holding (C-242/08, Sb. rozh. s. I-10099, bod 45 a citovaná judikatura).

20. Ve druhé otázce – stále s ohledem na určení možnosti osvobození od daně podle čl. 135 odst. 1 písm. f) – vnitrostátní soud žádá o výklad judikatury týkající se zacházení se souvisejícími službami z hlediska DPH v případech, kdy jedna služba může být považována za „hlavní“ a ostatní za „vedlejší“, takže jsou společně považovány za jediné plnění¹¹. Ze znění otázky vyplývá, že se otázka patrně primárně týká vztahu mezi službami v písmenech a) a b) uvedených výše, za které Deutsche Bank účtuje poplatky odděleně. Nicméně odůvodnění předkládacího usnesení naznačuje, že vnitrostátní soud se zabývá rovněž službami uvedenými v písmeni c), jejichž náklady jsou patrně zahrnuty v poplatcích, které jsou fakturovány za služby v uvedené v písmenech a) a b).

21. Mezi těmito dvěma problémy zjevně existuje úzká souvislost. V zásadě by samozřejmě mohly být považovány za jedinou otázku. Proto začnu jejich společným zkoumáním – budu se zabývat jedním z aspektů první otázky a zodpovězením druhé otázky. Poté se budu zabývat hlavním problémem první otázky a nakonec třetí otázkou, která se týká jiného ustanovení směrnice o DPH.

Vztah mezi popsánými službami (otázky 1 a 2)

22. Všichni výše uvedení účastníci řízení a zúčastnění, kteří předložili písemná vyjádření, se shodují, že taková správa portfolia, jako je správa popsaná v předkládacím usnesení, má být považována za jediné hospodářské plnění, či alespoň s ní má být z hlediska DPH zacházeno bez rozdílu podle hlavního poskytnutého plnění. Uznávají, že je možné rozdělit toto plnění na složky podle struktury portfolia, analýzy trhů, nákupu a prodeje cenných papírů, vedení účtů atp., avšak tvrdí, že prodávaný „produkt“ zahrnuje všechny tyto služby a zájem příjemce spočívá ve využívání jediné služby, nikoliv množství dílčích služeb. Dále se shodují na tom, že čistě administrativní složky služby jsou malého rozsahu či vedlejší a nemají mít vliv na celkovou kvalifikaci.

23. S tím rovněž souhlasím.

24. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že pokud je plnění tvořeno souborem dílčích plnění, je třeba vzít v úvahu všechny okolnosti, za kterých došlo k dotčenému plnění, za účelem určení, zda se jedná o dvě nebo několik odlišných plnění, nebo o plnění jediné. Ačkoliv každé plnění musí být obvykle považováno za oddělené a nezávislé, plnění spočívající z hospodářského hlediska v poskytování jediné služby nemůže být uměle rozděleno, aby nebylo narušeno fungování systému DPH. Kromě toho platí, že za určitých okolností musí být několik formálně oddělených plnění, která by mohla být poskytnuta odděleně, považována za jediné plnění, pokud tato plnění nejsou samostatná. Jediné plnění existuje tehdy, (i) když dvě nebo více dílčích plnění jsou tak těsně spojena, že tvoří jediné nedělitelné hospodářské plnění, jehož rozdělení by bylo umělé, nebo tam, (ii) kde je třeba jeden nebo více prvků považovat za hlavní plnění, zatímco ostatní plnění jsou vedlejší. Konkrétně, plnění je vedlejší k hlavnímu plnění, pokud samo o sobě není pro příjemce cílem, nýbrž prostředkem k získání prospěchu z hlavního plnění za nejvýhodnějších podmínek. Je sice na vnitrostátním soudu, aby určil, zda tomu tak je v konkrétním případě, nicméně Soudní dvůr mu může poskytnout všechny prvky výkladu unijního práva, které mohou být užitečné pro rozhodnutí ve věci, která mu byla předložena¹²

25. Předkládající soud patrně zastává názor, že služba spočívající v nákupu a prodeji cenných papírů [kterou v bodě 18 výše a následujících označuji jako b)] by měla být považována za vedlejší službu ke službě správy majetku [kterou označuji jako a)], pokud by však Soudní dvůr v rozsudku RLRE Tellmer Property¹³ nebyl zdůraznil, že služba spočívající v úklidu, kterou považoval za oddělenou od pronájmu bytů, může být poskytována třetí osobou nebo účtována odděleně.

11 — Viz například rozsudek ze dne 10. března 2011 ve spojených věcech Bog a další (C-497/09, C-499/09, C-501/09 a C-502/09, Sb. rozh. s. I-1457, bod 54 a citovaná judikatura).

12 — Viz například rozsudky ze dne 27. října 2005, Levob Verzekeringen a OV Bank (C-41/04, Sb. rozh. s. I-9433, body 19 až 23); ze dne 29. března 2007, Aktiebolaget NN (C-111/05, Sb. rozh. s. I-2697, body 21 až 23); ze dne 2. prosince 2010, Everything Everywhere (dříve T-Mobile UK) (C-276/09, Sb. rozh. s. I-12359, body 21 až 26), a Bog, uvedený výše v poznámce pod čarou 11, body 51 až 55.

13 — Rozsudek ze dne 11. června 2009, C-572/07 (Sb. rozh. s. I-4983, body 22 až 24).

26. Domnívám se, že správný přístup nespočívá v tom, že začneme posuzováním toho, která ze dvou služeb, jež označuji jako a) a b), může být hlavní a která vedlejší, nýbrž nejprve zkoumáním toho, zda spolu natolik úzce souvisí, aby objektivně tvořily jediné nedělitelné hospodářské plnění, jehož dělení by bylo umělé. Podle mého názoru spolu takto úzce souvisí.

27. Německá vláda zdůraznila, že v judikatuře se pro posouzení, zda dva či více prvků tvoří jediné hospodářské plnění, používá hledisko typického nebo průměrného spotřebitele¹⁴. S tímto přístupem souhlasím. I když Soudní dvůr v některých z těchto rozsudků v tomto kontextu použil slovo „objektivně“, hledisko průměrného spotřebitele ve vztahu k typu plnění je *per definitionem* objektivním kritériem ve srovnání se subjektivním názorem konkrétního spotřebitele ve vztahu k určitému plnění. Dodávám, že Soudní dvůr v rozsudku Bog a další uvedl, že je třeba vzít v úvahu „prvky, které [z pohledu spotřebitele] kvalitativně převažují“¹⁵.

28. Z pohledu typického příjemce takových služeb, jako jsou dotčené služby, tedy jednotlivce, který má dostatečný kapitál pro investování, ale nemá čas nebo znalosti nezbytné pro jeho odpovídající správu vlastním jménem, tvoří soubor služeb, které jsem označila jako kategorie a) a b), jak jsou popsány v předkládacím usnesení, jediné neoddělitelné plnění.

29. Netvrdím, že kategorie a) a b) zahrnují služby, které jsou neoddělitelné do té míry, že žádná z nich nemůže být nabízena samostatně. Ba naopak investor, jenž chce vědět, jak nejlépe spravovat své portfolio, ale je připraven uskutečňovat investice sám, může vyhledat poradenskou službu a poté sám přijmout konkrétní rozhodnutí. Naproti tomu investor, který ví, které nákupy a prodeje chce uskutečnit a kdy, ale chce se vyhnout obtížím při uskutečňování vlastních plnění, může využít prostředníka pouze pro posledně uvedený účel. Na rozdíl od obou uvedených situací taková smlouva o správě portfolio nabízená Deutsche Bank, jako je smlouva popsána v předkládacím usnesení, je určena pro ty, kdo požívají jedinou službu.

30. Kromě toho, i kdyby mohly být služby a) a b) nabízeny odděleně, žádná z nich nemůže mít smysl sama o sobě. Nemělo by význam, pokud by rozhodnutí o nejlepší strategii při nákupu, prodeji, nebo držení cenných papírů nebylo uskutečněno; uskutečňovat – nebo, podle okolností neuskutečňovat – prodeje a nákupy bez racionálního a informovaného rozhodovacího procesu by znamenalo, že by záležitosti byly ve značném rozsahu ponechány náhodě. Rozhodnutí o nákupu nebo prodeji, nebo o zdržení se nákupu nebo prodeje, je natolik úzce spojeno s vědomě uskutečněným – nebo neuskutečněným – jednáním, že tato rozhodnutí jsou za normálních okolností v podstatě dvěma stranami téže mince. Je tak zcela racionální, aby investor, který sám postrádá nezbytné zdroje, svěřil rozhodnutí i jeho provedení důvěryhodné třetí osobě.

31. Pouhá skutečnost, že standardní smlouva Deutsche Bank stanoví samostatnou procentní sazbu pro kategorie služeb a) a b), mé posouzení nemění. Soudní dvůr ve věci RLRE Tellmer Property¹⁶ nepoužil oddělené fakturování jako kritérium pro určení, zda se jednalo o jediné plnění nebo více oddělených plnění. Spíše na tuto skutečnost poukázal pro potvrzení rozdílu v povaze pronájmu bytů nájemcům a úklidem společných prostor dotýčných bytových domů. Soudní dvůr kromě toho v rozsudku Bog a další¹⁷ zdůraznil, že pokud dodavatel dodá jídlo, nádobí, přístroje, stoly a obslužný personál, existence jediného plnění nezávisí na tom, zda vystaví jedinou fakturu obsahující všechny prvky, nebo

14 — Viz rozsudky ze dne 25. února 1999, CPP (C-349/96, Sb. rozh. s. I-973, bod 29); Levob Verzekeringen a OV Bank, uvedený výše v poznámce pod čarou 12, body 20 a 22; ze dne 21. června 2007, Ludwig (C-453/05, Sb. rozh. s. I-5083, bod 17); ze dne 11. února 2010, Graphic Procédé (C-88/09, Sb. rozh. s. I-1049, bod 20), a Everything Everywhere, uvedený výše v poznámce pod čarou 12, bod 26).

15 — Uvedený výše v poznámce pod čarou 11, bod 76. Je pravdou, že se uvedený výrok týkal kvalifikace plnění jako dodání zboží nebo poskytnutí služeb, ale domnívám se, že totožné kritérium je stejně relevantní pro kvalifikaci jediného dodání zboží či poskytnutí služeb nebo oddělených plnění.

16 — Uvedený výše v poznámce pod čarou 13.

17 — Uvedený výše v poznámce pod čarou 11, viz bod 57 a citovaná judikatura.

samostatnou fakturu za odlišné prvky. Deutsche Bank však při jednání uvedla, že její celkový poplatek je z historických důvodů souvisejících se zdaněním zisků rozčleněn tak, že toto rozčlenění neodráží relativní hodnotu prvků, za které byly formálně účtovány; tento bod však musí ověřit příslušný vnitrostátní soud.

32. Jestliže služby uvedené v kategoriích a) a b), posuzovány jako celek, mají být považovány za jediné hospodářské plnění, jehož dělení by bylo umělé – ačkoliv stále mohou být za jiných okolností poskytovány jako oddělené služby – pak zjevně tvoří hlavní plnění, k němuž jsou administrativní služby, které jsem označila jako c), vedlejšími službami. Takové služby podle spisu zahrnují výplaty v souvislosti s plněními, příjem výnosů z držených cenných papírů a vyúčtování obou služeb příjemci. Jsou nabízeny v souvislosti s hlavní službou pro větší pohodlí – slovy judikatury jako „prostředek lepšího využití“ takové služby. Z hlediska DPH s nimi tedy musí být zacházeno stejně.

33. Otázkou nicméně je, zda se na společně posuzované služby a) a b) vztahuje čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH.

Kvalifikace služeb vzhledem k čl. 135 odst. 1 písm. f) (první otázka)

34. Deutsche Bank a Komise tvrdí, že dotčené služby jsou od daně osvobozeny na základě čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH; daňový orgán, německá a nizozemská vláda a vláda Spojeného království tvrdí, že od daně osvobozené nejsou. Vyjádření se mimo jiné týkají zásad upravujících výklad směrnice o DPH a v uvedeném kontextu též účelu dotčeného osvobození od daně jako jednoho z osvobození od daně pro finanční činnosti.

35. Podle ustálené judikatury jsou osvobození od daně stanovená v člancích 131 až 137 směrnice o DPH autonomními pojmy práva EU, jejichž účelem je odstranit rozdíly v použití režimu DPH mezi členskými státy. Použité výrazy je třeba vykládat striktně, jelikož osvobození představují výjimky z obecné zásady, že DPH se odvádí ze všech služeb poskytovaných za úplatu osobou povinnou k dani. Nicméně jejich výklad musí být v souladu s požadavky daňové neutrality, která je vlastní systému DPH, která vylučuje, aby bylo s podobnými plněními, jež jsou ve vzájemném konkurenčním vztahu, zacházeno pro účely DPH odlišně¹⁸. Striktní výklad tudíž neznamená, že by použité výrazy měly být vykládány způsobem, který by osvobození od daně zbavoval jejich zamýšleného účinku¹⁹.

36. V bodech odůvodnění směrnice o DPH nebo šesté směrnice, která jí předcházela, ani v rámci jejich přípravných prací neexistuje jasný údaj o záměru osvobodit od daně finanční činnosti uvedené v čl. 135 odst. 1 písm. b) až g) směrnice o DPH (dříve čl. 13 část B písm. d) body 1 až 6 šesté směrnice). Soudní dvůr však uvedl, že účelem těchto osvobození je zhojení obtíží spojených s určením daňového základu, a rovněž částky odpočitatelné DPH a předcházení zvýšení ceny spotřebních úvěrů²⁰. Konkrétně, účelem osvobození plnění souvisejících se správou kolektivních investičních fondů od daně podle čl. 135

18 — Pojem neutrality je v kontextu DPH používán ve dvou významech: zaprvé, DPH je neutrální ve svých účincích na osoby povinné k dani v tom, že samy nemusí nést daňovou zátěž; zadruhé, jako v projednávané věci, nemůže být ukládána diferencovaně, aby nedocházelo k narušování soutěže mezi srovnatelnými plněními.

19 — Viz například rozsudky ze dne 10. března 2010, Skandinavska Enskilda Banken (C-540/09, Sb. rozh. s. I-1509, body 19 a 20 a citovaná judikatura); Everything Everywhere, citovaný výše v poznámce pod čarou 12, bod 31 a citovaná judikatura.

20 — Viz rozsudek Skandinavska Enskilda Banken, uvedený výše v poznámce pod čarou 19, bod 21 a citovaná judikatura; stanovisko generálního advokáta Jääskinnena k uvedenému rozsudku, bod 22 a citovaná judikatura. Generální advokát Ruiz Jarabo Colomer byl ve věci C-235/00, CSC Financial Services (rozsudek ze dne 13. prosince 2001) toho názoru, že záměrem bylo osvobození „činností“, které jsou svou četností a obvyklou povahou ústředním prvkem finančního systému, a v důsledku toho hospodářských činností členských států. Komentátoři vyjádřili názor, že při podrobném zkoumání osvobození od daně v šesté směrnici v zásadě odrážela platná vnitrostátní pravidla (především ve Francii) před rokem 1977 – viz například Amand, C., and Lenoir, V., „Pro rata deduction by financial institutions – gross margin or interest?“, *International VAT Monitor* 2006, s. 17; de la Feria, R., „The EU VAT treatment of insurance and financial services (again) under review“, *EC Tax Review* 2007, s. 74; Henkow, O., *Financial Activities in European VAT*, Kluwer Law International, 2008, s. 87. Henkow, O., *Financial activities in European VAT*, Kluwer Law International, 2008, s. 87-90.

odst. 1 písm. g) je usnadnit malým investorům investování do cenných papírů prostřednictvím investičních entit. Je určeno k zajištění toho, aby společný systém DPH byl daňově neutrální, pokud jde o volbu mezi přímým investováním do cenných papírů a investováním prostřednictvím entit kolektivního investování²¹.

37. Soudní dvůr neposkytl srovnatelné vyjádření, pokud jde o specifický účel osvobození od daně uvedeného v čl. 135 odst. 1 písm. f). Vymezil však působnost tohoto osvobození od daně. Proto, aby poskytované služby spadaly do uvedené působnosti, musí – posuzovány jako celek – tvořit samostatnou skupinu, která plní specifické podstatné funkce služby popsané v tomto ustanovení. Od daně jsou osvobozena pouze plnění, která mohou způsobit vznik, změnu nebo zánik práv a povinností subjektů ve vztahu k cenným papírům. Od daně nejsou osvobozeny administrativní služby, které tuto situaci nemění, nebo činnosti zahrnující poskytování finančních informací. „Sjednávání“ odkazuje na činnost prostředníka, který nemá postavení žádné ze stran smlouvy týkající se finančního produktu a jehož činnost se odlišuje od typických smluvních plnění, která poskytují smluvní strany takové smlouvy. Je službou poskytovanou smluvní straně a je touto odměňovaná jakožto oddělený akt zprostředkování²².

38. Dospěla jsem k závěru, že dotčené služby, posuzované jako celek, tvoří samostatnou skupinu. Plní taková skupina ve skutečnosti specifické podstatné funkce popsané v čl. 135 odst. 1 písm. f)? Je důležité, aby Soudní dvůr poskytl jasnou odpověď. Praxe se mezi členskými státy výrazně liší, což má nepříznivý vliv na harmonizaci společného systému DPH a hospodářskou soutěž v EU.

39. Zaprvé, pokud jde o povahu „samostatné skupiny“, daňový orgán a německá a nizozemská vláda a vláda Spojeného království zastávají názor, že podstata správy portfolia spočívá v odborných znalostech, které určují strukturu portfolia a které jsou základem učiněného rozhodnutí koupit nebo prodat cenné papíry, nebo je uchovat. Uplatnění těchto odborných znalostí může vést k plněním, která působí vznik, změnu nebo zánik práv a povinností subjektů v souvislosti s cennými papíry, ale taková plnění jsou pouze vedlejší k hlavní funkci zajištění požadované návratnosti nebo zvýšení hodnoty příjemcovy investice.

40. Nicméně pro Deutsche Bank a Komisi je podstatou služby aktivní nákup nebo prodej cenných papírů v souladu se zvolenou strategií. Samotné odborné znalosti, jakkoliv jsou zásadní, jsou pouhým předpokladem pro tuto činnost, zatímco zájem investora spočívá v zajištění toho, aby byla uskutečněna potřebná plnění. Deutsche Bank dodává, že smluvní odpovědnost se uplatní na zvolenou strategii, nikoliv na získání definovaného příjmu nebo zvýšení hodnoty. Kromě toho využití odborných znalostí *může* potenciálně změnit právní a finanční situaci mezi dotýcnými subjekty, i když je učiněno rozhodnutí cenné papíry prozatím podržet²³.

41. V souladu s mojí analýzou vztahu mezi aspekty poskytnuté souborné služby, je za účelem určení toho, zda spadá do působnosti čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH třeba zkoumat právě službu jako celek.

42. Část této souborné služby zahrnuje plnění, která *skutečně* působí vznik, změnu, nebo zánik práv a povinností subjektů k cenným papírům. Zbývající část (využití relevantních odborných finančních znalostí), i když *může* vést k jednáním, která působí vznik, změnu, nebo zánik práv a povinností, k nim stejně tak vést nemusí.

21 — Konkrétně „fondy kolektivního investování“ ve smyslu čl. 135 odst. 1 písm. g). Viz rozsudek Abbey National, uvedený výše v poznámce pod čarou 5, bod 62. Odkaz na *malé* investory je vynechán v pozdějším rozsudku ze dne 28. června 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust a The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, Sb. rozh. s. I-5517, bod 45). Poslední zpráva předsednictví o stavu pokroku prací na návrhu změny směrnice (viz poznámka 8 výše) uvádí, že „[n]ěkteré členské státy zastávají názor, že osvobození od daně má být omezeno na investiční fondy, které shromažďují úspory drobných investorů“.

22 — Viz rozsudek CSC (uvedený výše v poznámce pod čarou 20, body 25, 28, 38 až 39 rozsudku).

23 — Viz rozsudek Skandinaviska Enskilda Banken, uvedený výše v poznámce pod čarou 19, body 31 a 32.

43. Souhlasím s daňovým orgánem a vládami, které předložily vyjádření, že právě posledně uvedená skutečnost definuje povahu souborné služby z pohledu příjemce. Příjemce, který si vybere konkrétní investiční strategii, má zájem na tom, aby strategie byla uplatněna. To, zda jsou cenné papíry skutečně kupovány nebo prodávány, pro něj je méně důležité než jistota, že jeho investice je v každém okamžiku strukturována v souladu s uvedenou strategií. Chce si být jistý, že jakákoliv plnění, která se uskuteční, jsou provedena ve správný okamžik, ale též že nedojde k žádným nákupům nebo prodejům v době, kdy je žádoucí nečinit nic. Jak bylo zdůrazněno při jednání, převažující úloha „odborných znalostí“, nikoliv „plnění“ v rámci služby, je potvrzena skutečností, že poplatek je založen výhradně na hodnotě dotyčné investice a není ovlivněn množstvím nebo objemem plnění, která mohou být uskutečněna.

44. Zadruhé je nesporné, že i když se na dotčené služby nevztahuje čl. 135 odst. 1 písm. g) směrnice o DPH (který od daně osvobozuje správu fondů kolektivního vyjednávání), jsou v zásadě protipólem takové správy, to však v souvislosti s individuálním majetkem, nikoliv kolektivními fondy. Tato shoda nicméně vedla k rozdílné argumentaci.

45. Deutsche Bank a Komise zdůrazňují, že investor, který si přeje, aby jeho majetek byl odborně spravován, má volbu mezi správou portfolia takového druhu, jako je dotčená správa (přínejmenším tak dlouho, dokud bude mít dostatečný kapitál pro to, aby taková služba byla přínosná) a investováním do společného fondu (bez ohledu na výši kapitálu). Obě možnosti jsou alternativami k přímému investování do cenných papírů. Ačkoliv jeho volbu může ovlivnit řada faktorů, rozdíl v zacházení z hlediska DPH jej může vést k tomu, že si zvolí řešení, které dani nepodléhá. To by narušilo hospodářskou soutěž mezi podobnými službami, což je v rozporu se zásadou neutrality DPH. Vzhledem k tomu, že správa společných fondů je od daně osvobozena na základě čl. 135 odst. 1 písm. g) a přímé investování na základě čl. 135 odst. 1 písm. f), měla by být na základě posledně uvedeného ustanovení osvobozena od daně i individuální správa portfolia.

46. Německá a nizozemská vláda a vláda Spojeného království naopak argumentují tím, že výslovné osvobození správy fondů *kolektivního* investování nutně znamená, že se *individuální* správa majetku řídí obecnou zásadou, podle které se DPH vybere ze všech služeb poskytnutých za úplatu osobou povinnou k dani a že pokud by se na správu majetku obecně vztahoval čl. 135 odst. 1 písm. f), nebylo by stanoveno výslovné osvobození kolektivních fondů od daně v čl. 135 odst. 1 písm. g). Upozorňuji rovněž na konstatování Soudního dvora v rozsudku Abbey National²⁴, podle kterého je cílem osvobození od daně stanoveného v čl. 135 odst. 1 písm. g) ulehčit *drobným* investorům investování prostřednictvím investičních fondů, přičemž neexistuje zájem na tom, aby bylo usnadněno investování pro ty, kdo mají dostatečný kapitál k tomu, aby využili služeb správy portfolia.

47. Ačkoliv plně chápu logiku, na které je založeno stanovisko Deutsche Bank a Komise, a i když nepovažuji závěr, který zastávají, za neopodstatněný, kloním se k názoru, že čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH neosvobozuje od daně služby správy portfolia takové povahy, jako jsou služby, o které se jedná v projednávané věci. Je možné, že budoucí změna tuto problematiku upraví jasně ve prospěch osvobození od daně, avšak to přísluší Radě, v které se o návrhu Komise v současnosti stále diskutuje²⁵.

48. Svůj názor opírám o následující důvody.

24 — Uvedený výše v poznámce pod čarou 5, bod 62.

25 — Viz bod 7 a poznámka pod čarou 8 výše.

49. Zprv je pravda, že poskytnutá služba, posuzována jako celek, zahrnuje činnosti související s cennými papíry, včetně jejich sjednávání. Tyto aspekty by samostatně byly osvobozeny od daně na základě čl. 135 odst. 1 písm. f). Nicméně služba je charakterizována spíše svými ostatními prvky, konkrétně sběrem a využitím informací o trhu, ve spojení s již existujícími znalostmi a odborností za účelem přijetí kvalifikovaných rozhodnutí ohledně správy každého portfolia cenných papírů v souladu se zvolenou individuální strategií. Je nesporné, že posledně uvedený aspekt, pokud by byl považován za samostatnou službu, nemůže být osvobozen od daně na základě čl. 135 odst. 1 písm. f).

50. V důsledku toho se nejev jako možné, aby byl učiněn závěr, že dotčené služby, posuzovány široce, představují oddělený celek, jehož podstata ve skutečnosti plní specifické podstatné funkce popsané v uvedeném ustanovení. Působnost čl. 135 odst. 1 písm. f) je při zběžném pohledu omezena na provádění nebo sjednávání transakcí, které mohou způsobit vznik, změnu, nebo zánik práv a povinností subjektů k cenným papírům²⁶. Služba, o kterou se zde jedná, tvoří *samostatnou* skupinu, a tudíž nemůže být postavena na roveň pouze jednomu z jejích jednotlivých prvků. Avšak skutečnost, že jejím převažujícím aspektem je získání a použití znalostí k přijetí informovaných rozhodnutí, znamená, že nespadá do specifických a podstatných funkcí popsaných v čl. 135 odst. 1 písm. f).

51. Zadruhé je obtížné dospět k jasnému výkladu cíle čl. 135 odst. 1 písm. f), ze kterého by bylo možné dovodit, že se toto ustanovení – ať již posuzované izolovaně, v kontextu skupiny osvobození finančních činností od daně, nebo v kontextu celého výčtu osvobození od daně v článku 135 – vztahuje na takové služby správy portfolia, jako jsou dotčené služby.

52. Článek 135 odst. 1 písm. f), posuzovaný individuálně, neobsahuje žádný náznak svého účelu. Jediným záchytným bodem – nikoliv však užitečným – je skutečnost, že činnosti související s cennými papíry, které patří k hmotnému majetku, jsou z osvobození od daně vyloučeny. Rozsudky Soudního dvora pouze zdůraznily, že osvobození od daně je omezeno na uskutečňování nebo sjednávání plnění, která mohou způsobit vznik, změnu nebo zánik práv a povinností.

53. Pokud jde o obecné cíle identifikované Soudním dvorem pro osvobození finančních činností od daně dotčené služby²⁷, patrně nepůsobí žádné obtíže spojené se stanovením daňového základu nebo odpočitatelné částky [na rozdíl od souvisejících transakcí s cennými papíry, které jsou výslovně osvobozeny od daně na základě čl. 135 odst. 1 písm. f)], ani jejich zdanění nepovede k jakémukoliv nárůstu nákladů na spotřební úvěr. Dále (opět na rozdíl od souvisejících transakcí) správa portfolia patrně není součástí – slovy generálního advokáta Ruiz Jaraba Colomera – „činností, které jsou vzhledem ke svému častému výskytu a obvyklou povahu ústřední složkou finančních systému, a tudíž i hospodářské činnosti členských států“²⁸. A pokud bylo původním záměrem zachovat osvobození od daně dříve existující v členských státech²⁹, je možné uvést, že správa portfolia byla před rokem 1972 zdaňována ve všech zakládajících členských státech³⁰.

54. Je-li seznam osvobození od daně v čl. 135 odst. 1 posuzován jako celek, je zřejmé, že není možné dovodit žádný společný účel. Dotyčná plnění, vedle již zkoumaných „finančních činností“, zahrnují natolik odlišné položky, jakými jsou poštovní známky, hazardní a peněžní hry, dodání pozemku, jakož i pronájem a pacht nemovitého majetku.

26 — Viz bod 37 a poznámka pod čarou 22 výše.

27 — Viz bod 36 výše.

28 — Viz poznámka pod čarou 20 výše.

29 — Viz poznámka pod čarou 20 výše.

30 — Hutchings, G., *Les opérations financières et bancaires et la taxe sur la valeur ajoutée*, Commission des Communautés européennes, Collection études, Série concurrence – Rapprochement des législations č. 22, Brusel, 1973.

55. Navzdory tomu, co uvedla Komise při jednání, nepovažuji ani přípravné práce na čl. 13 části B písm. d) bodu 5 šesté směrnice v tomto ohledu za obzvláště informativní. Výhrada, podle které se „toto osvobození od daně nevztahuje na poskytnutí služeb týkajících se takových činností“, která v původním návrhu chyběla, byla vložena³¹ zjevně z podnětu Parlamentu a poté znovu odstraněna Radou. Při neexistenci jakýchkoliv bližších údajů však taková změna postoje může být vykládána tak, že je slučitelná s oběma názory.

56. V důsledku toho, s ohledem na nutnost vykládat případy osvobození od daně striktně, jakožto výjimky z obecného pravidla, podle kterého se DPH vybírá ze všech služeb poskytnutých za úplatu osobou povinnou k dani, nemohu dospět k závěru, že cíl sledovaný čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice o DPH vyžaduje, aby byla individuální správa portfolia zahrnuta do působnosti osvobození od daně, které stanoví.

57. Zbývá však otázka daňové neutrality mezi čl. 135 odst. 1 písm. f) a čl. 135 odst. 1 písm. g).

58. Je pravda, že Soudní dvůr konstatoval, že zásada daňové neutrality, která je inherentní systému DPH vylučuje, aby bylo s podobnými, konkurujícími si plněními zacházeno pro účely DPH odlišně, a že cílem osvobození od daně stanoveného v čl. 135 odst. 1 písm. g) je zajištění takové neutrality, pokud jde o volbu mezi přímým investováním a investováním prostřednictvím subjektů kolektivního investování³².

59. Rovněž uznávám, že individuální správa portfolia vstupuje do hospodářské soutěže, přinejmenším v určitém rozsahu, s oběma těmito způsoby investování. Na jednání se však stalo ještě zřejmějším, že volba, kterou každý investor činí – pokud má dostatečný majetek, aby byl v postavení, kdy si může vybírat – pravděpodobně závisí na značném množství faktorů, zacházení z hlediska DPH je přitom pouze jedním z nich³³. A i když DPH může v některých případech hrát roli, není zřejmé, že zdanění, se svým logickým následkem v podobě odpočitatelnosti daně na vstupu, bude v konečném důsledku pro příjemce nutně méně výhodné než osvobození od daně s DPH na vstupu nenávratně zahrnutou do ceny služeb. Jak bylo zdůrazněno při jednání, jak správa portfolia, tak fondy kolektivního investování přitahují velké investory, kterými mohou být osoby povinné k dani s nárokem na odpočet daně.

60. Kromě toho, i když zásada daňové neutrality DPH může vysvětlovat vztah mezi výslovnými osvobozeními od daně u přímého investování i správy fondů kolektivního investování, nesouhlasím s tím, že může rozšířit působnost výslovného osvobození od daně, pokud v tomto smyslu neexistuje jasná úprava³⁴. Jak při jednání uvedla německá vláda, platnost osvobození od daně nemůže podmínit základní zásada nebo pravidlo primárního práva, nýbrž výkladová zásada, která se použije souběžně se zásadou striktního výkladu osvobození od daně – a jako její omezení. Kromě toho, pokud by se všemi činnostmi, které si vzájemně částečně konkurují, mělo být zacházeno z hlediska DPH stejně, konečným výsledkem by bylo – vzhledem k tomu, že prakticky každá činnost se do určité míry s jinou překrývá – eliminování všech rozdílů v zacházení z hlediska DPH v plném rozsahu. To by (patrně) vedlo k likvidaci všech osvobození od daně, jelikož systém DPH existuje pouze proto, aby byla zdaňována plnění.

31 — Viz návrhy na změny v Úř. věst. 1974, C 121, s. 34 až 37.

32 — Viz bod 36 výše.

33 — Analogie, kterou vícero účastníků dovozuje, z rozdílu mezi běžnou konfekcí a oděvy šitými na míru, určitým způsobem pomáhá ilustrovat stav dílčí hospodářské soutěže mezi těmito dvěma metodami investování, ačkoliv je se jedná o přílišné zjednodušení.

34 — Viz například rozsudek ze dne 29. října 2009, NCC Construction Danmark C-174/08, Sb. rozh. s. I-10567, body 36 a násl.) a stanovisko generálního advokáta Bota v uvedené věci, body 47 až 54.

61. Naopak úzce související argumenty německé a nizozemské vlády, podporované daňovým orgánem a Spojeným královstvím, podle kterých osvobození správy fondů kolektivního investování od daně značí, že individuální správa majetku není od daně osvobozená a že pokud by se na správu majetku obecně vztahoval čl. 135 odst. 1 písm. f), nebylo by nutné osvobozovat správu fondů kolektivního investování – považují za obzvláště přesvědčivé.

62. Komise na jednání nicméně uvedla, že zatímco správa fondů kolektivního investování (tedy ekvivalent správy portfolia dotčené v projednávané věci) je – podle výkladu Komise – již od daně osvobozena na základě čl. 135 odst. 1 písm. f), pro osvobození takových plnění, jako jsou plnění dotčená v projednávané věci, a odkup podílů (jednotek) v takových fondech, pokud nejsou obchodovány na burze, je nutné osvobození od daně podle čl. 135 odst. 1 písm. g). Nicméně nespátřuji žádný důvod k tomu, abych dospěla k závěru, že pouze proto, že tato plnění jsou specifická pro fondy kolektivního investování a nemají žádný ekvivalent v individuální správě portfolia, nevztahuje se na ně osvobození od daně podle čl. 135 odst. 1 písm. f), pokud by se uvedené osvobození od daně ve skutečnosti vztahovalo na služby správy majetku obecně bez ohledu na formu investování – jak by tomu muselo být, pokud by výklad Komise byl doveden do konečného důsledku.

63. Ve světle výše uvedeného jsem toho názoru, že se na takové služby správy majetku, jako jsou služby dotčené v původním řízení, nevztahuje osvobození od daně stanovené v čl. 135 odst. 1 písm. f).

Místo poskytnutí služby (otázka 3)

64. V rozhodné době ve věci v původním řízení čl. 56 odst. 1 písm. e) směrnice o DPH stanovil, že místem poskytnutí služeb spočívajících v „bankovní, finanční a pojišťovací činnosti“, pokud jsou poskytovány příjemci usazenému mimo Společenství nebo osobě povinné k dani usazené ve Společenství, avšak nikoliv ve stejné zemi jako poskytovatel, je v zásadě místo, kde má příjemce sídlo své ekonomické činnosti nebo bydliště.

65. Bundesfinanzhof spolu se všemi účastníky řízení a zúčastněnými, kteří Soudnímu dvoru předložili vyjádření, zastává názor, že „bankovní, finanční a pojišťovací činnosti“ ve smyslu čl. 56 odst. 1 písm. e) zahrnují všechna plnění uvedená v čl. 135 odst. 1 písm. a) až g). Pokud, jak jsem již konstatovala, takové služby správy portfolia, jako jsou dotčené služby, nespádají do žádné z uvedených výjimek, musí být určeno, zda se na ně přesto vztahuje čl. 56 odst. 1 písm. e).

66. Téměř všichni účastníci řízení a zúčastnění, kteří předložili vyjádření, zastávají názor, že se na dotčené služby vztahuje čl. 56 odst. 1 písm. e). Jejich odůvodnění je založeno na široké formulaci ustanovení a na neexistenci jakéhokoli odkazu na článek 135 téže směrnice nebo na jiné ustanovení práva EU, které by mohlo omezit působnost této věty.

67. Nesouhlasí pouze německá vláda. Odkazuje na rozsudek ve věci *Swiss Re Germany Holding*³⁵, ve které Soudní dvůr uvedl, že řádné fungování a jednotný výklad systému DPH předpokládá, že pojmy „pojišťovací činnosti“ a „zajištění“ uvedené v rozhodné době v čl. 56 odst. 1 písm. e) a čl. 135 odst. 1 písm. a) směrnice o DPH nebudou vymezovány odlišně podle toho, zda jsou použity v prvním, nebo v druhém z těchto ustanovení. Toto odůvodnění by se podle ní mělo použít obdobně na „finanční činnosti“. Pouze takový přístup, uplatňovaný jednotně, může poskytnout dostatečnou právní jistotu k zamezení nebezpečí dvojího zdanění či nezdanění.

68. O tomo nejsem přesvědčena.

35 — Uvedený výše v poznámce pod čarou 10, body 31 a 32.

69. Odůvodnění v rozsudku *Swiss Re Germany Holding* souvisí se skutečností, že čl. 56 odst. 1 písm. e) a čl. 135 odst. 1 písm. a) využívají v zásadě totožné pojmy, pokud jde o pojištění: „pojišťovací činnosti včetně zajištění“ a „pojišťovací a zajišťovací činnosti“. Takové totožné pojmy musí být vykládány jednotně, aby bylo zabráněno dvojímu zdanění nebo nezdanění. Taková paralela však neexistuje mezi „bankovními“ a „finančními“ činnostmi v čl. 56 odst. 1 písm. e) a některou z činností uvedených v čl. 135 odst. 1 písm. b) až g). Žádné z ustanovení čl. 135 odst. 1 písm. b) až g) nepoužívá slova „bankovní“ nebo „finanční“. Uvedené činnosti mají zjevně finanční povahu a mnoho z nich patrně může být vykonáváno bankami, nikoliv však výlučně, a zdaleka nejsou taxativním výčtem všech činností, které mohou být prováděny bankami, nebo které mohou být označeny jako finanční.

70. Kromě toho, pokud by působnost čl. 56 odst. 1 písm. e) měla zcela stejný rozsah jako působnost čl. 135 odst. 1 písm. a) až g), mělo by to malý či žádný význam. Všechna plnění upravená posledně uvedeným ustanovením jsou od DPH výslovně osvobozena. Vzhledem k tomu, že nepodléhají dani nebo z nich není daň odpočitatelná, je místo jejich poskytnutí pro účely DPH do značné míry irrelevantní.

71. V tomto ohledu německá vláda na jednání uvedla, že vzhledem k tomu, že rozhodnutí ohledně toho, zda je plnění osvobozeno od daně, přísluší orgánům členského státu, ve kterém bylo plnění poskytnuto, musí být nejprve určeno místo plnění. Uvedený přístup se však patrně pohybuje v kruhu v tom, že vyžaduje určení existence osvobození od daně [zahrnutí pod čl. 135 odst. 1 písm. a) až g)] za účelem určení členského státu, jehož orgány jsou příslušné pro určení, zda je plnění osvobozeno od daně. Nezohledňuje ani skutečnost, že podle čl. 56 odst. 1 písm. e) se místo plnění může nacházet mimo Společenství. V každém případě se jeví jako nepravděpodobné, že by zákonodárce stanovil specifické pravidlo pouze pro účel stanovení orgánu příslušného pro prohlášení plnění za osvobozené od daně, když je toto plnění osvobozeno od daně ve všech členských státech.

72. Konečně, výklad čl. 56 odst. 1 písm. e) ve spojení s čl. 135 odst. 1 písm. l) a odst. 2 písm. d) ukazuje, že nájem bezpečnostních schránek je považován za službu náležející pro účely článku 56 mezi „bankovní, finanční a pojišťovací činnosti“ a mezi „pacht nebo nájem nemovitostí“ pro účely článku 135.

73. Z toho dovozují, že čl. 56 odst. 1 písm. e) upravuje alespoň některé jiné činnosti, než jsou činnosti uvedené v čl. 135 odst. 1 písm. a) až g). Otázkou je, zda zahrnují takové služby správy portfolia, jako jsou dotčené služby.

74. Domnívám se, že s ohledem na znění čl. 56 odst. 1 písm. e) a judikaturu Soudního dvora, uvedená otázka vyžaduje kladnou odpověď. Správa portfolia je službou finanční povahy. Formulace čl. 56 odst. 1 písm. e) je široká a ze své působnosti vylučuje pouze nájem bezpečnostních schránek. Podle ustálené judikatury Soudního dvora nemá být čl. 9 odst. 2 šesté směrnice (jehož pátá odrážka je totožná s čl. 56 odst. 1 písm. e) směrnice o DPH, která je použitelná na projednávanou věc) vykládán restriktivně³⁶. V důsledku toho není důvod vylučovat z jeho působnosti jakoukoliv jinou službu finanční povahy než nájem bezpečnostních schránek (za předpokladu, že se skutečně jedná o službu finanční povahy). Komise zdůraznila, že autonomní pojmy ve směrnici o DPH musí být vykládány v kontextu samotného společného systému DPH, a uvedla, že neexistuje důvod hledat obecné pokyny v jiném aktu Unie, například ve směrnici 2004/39³⁷, na kterou odkazuje vnitrostátní soud.

36 — Viz například rozsudky ze dne 26. září 1996, *Dudda* (C-327/94, Recueil, s. I-4595, bod 21) a *Levob Verzekering*, uvedený výše v poznámce pod čarou 12, bod 34 a citovaná judikatura.

37 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS (Úř. věst. 2004, L 145, s. 1; Zvl. vyd. 06/07, s. 263).

Závěry

75. Ve světle veškerých předcházejících úvah zastávám stanovisko, že Soudní dvůr by měl na otázku položenou Bundesfinanzhof odpovědět v tom smyslu, že:

- „1) Takové služby správy portfolia, jako jsou služby dotčené ve věci v původním řízení, tvoří pro účely DPH jediné plnění.
- 2) Na takové služby se nevztahuje osvobození od daně stanovené v čl. 135 odst. 1 písm. f) směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty.
- 3) „Bankovní, finanční a pojišťovací činnosti“ uvedené v čl. 56 odst. 1 písm. e) směrnice 2006/112 nejsou omezeny na služby vyjmenované v jejím čl. 135 odst. 1 písm. a) až g), ale zahrnují mimo jiné služby správy portfolia takového druhu, jako jsou služby dotčené ve věci v původním řízení.“